

Kegyések megtérése

Máté 23,23-39
Ötvened vasárnap
1953. febr. 15.

Máté evangéliumának 23. fejezetében kora kegyeseivel, a farizeusokkal és írástudókkal számol le Jézus. Ebből a nagy beszédéből való a mai szent lecke. Ebből a felolvasott részletből is olyan szenvedélyes tűz csap ki, ami egészen szokatlan nála. Ugyanaz az indulat lobog benne, mint a templomtisztításkor. Amott a keze korbácsol, itt a szava csattog, mint ostor, a farizeusok és írástudók hátán.

1. Kik voltak ezek a kegyések, akik ilyen indulatba hozták Jézust?

A közvélemény nagyon hamar el szokta intézni őket azzal, hogy képmutatók, báránybőrbe bújt ragadozó farkasok, vallásos gazemberek. Ez azonban tévedés. Még a Jézus szenvedélyes vádbeszéde is egy csomó kiváló tulajdonságot említ meg a farizeusok és írástudók életében.

a) Pontos tizedfizetők. Izrael népének sohasem volt szabad megfélemlenie arról, hogy a földnek, a nyájnak, a termésnek, s általában mindennek adója, s ura az Isten, a nép maga csak sáfár. Isten tulajdonának elismerése nyilvánult meg abban, hogy szabályosan, évről-évre megismétlődő módon Istennek kellett felajánlani a mező, szőlő, olajfa termésének tizedét (Sylvester). A föld termésén kívül az üzleti haszon és a hadiszákmány tizede is Istent illette. Ebből tartotta fenn akkor magát az egyház, a papok, a leviták, a templom. Tekintélyes adó volt ez a tized. Próbáld csak kiszámítani, hogy mennyit tenne ki nálad ez a tized, s hasonlítsd össze azzal az összeggel, amit Isten céljaira áldozol, akkor meglátod, mit jelent a tized fizetése!

Az írástudók és farizeusok példamutóan pontos tizedfizetők voltak. Olyan aprólékos pontossággal fizették, hogy még abból is tizedet adtak, amiből mások nem szoktak s amiből az egyház sem kívánta: a kert veteményeiből, a mentából, a kaporból és a köményből (23. v.), csakhogy valamivel be ne csapják az Istent. És ezt mind jó szívvel tették. A fizetésre nem kellett őket felszólítani. Adószédőt nem kellett értük küldeni. Sok lelkes lenne boldog, sok gondnoknak nem lenne semmi gondja és sok gyülekezetnek lenne meg minden, mire e földön szüksége van, ha ilyen áldozatkész adófizetői lennének, mint ezek a sokat szidott írástudók és farizeusok!

b) Pontosan betartják Isten tisztasági parancsait. Istennek ugyanis a törvényben különféle tisztasági intézkedései voltak. Nem csupán egészségvédelmi intézkedések voltak ezek, sőt elsősorban nem azok. Az úgynevezett kultikus tisztaságot akarták megőrizni, tehát azt az állapotot, amelyben az ember részt vehet a kultuszban, az istentiszteleten, odajárulhat Isten elé. Ezek a kegyések mindezt pontosan betartották. Mosdatlan kézzel nem ettek. A poharat és tálal alaposan megtisztították. Sőt, hogy valamiképpen valami holttesttel ne kerüljenek érintkezésbe, még az ivóvizüket is átszűrték egy finom kendőn, hogy valamiképp benne ne maradjon egy muslica, egy szúnyog, s ennek véletlen megivásával tisztátalanokká ne váljanak (24-25.v.).

Oh, ha mi ilyen szentnek tudnánk tartani Istent, így tudnánk vigyázni arra, hogy mint állunk élébe, ennyire tudnánk irtózni mindentől, mit Isten tisztátalannak mond, mennyivel előbb volna a saját hitéletünk is, meg a gyülekezeté is!

c) Ezek az emberek megbecsülik a múltat. Építik a próféták sírjait és ékesgetik az igazak síremlékeit (29. v.).

Az egyház áldott jelenének rendkívül fontos tényezője a történeti folytonosság tudata, a múlt megbecsülése, ismerete annak, hogy miképp vezette Isten egyházunkat és gyülekezetünket elmúlt évszázadok nehézségei közepette, kiken keresztül építette a mi jelenünket. Ha mi is így betartanánk azt, amit Zsid. 13,7 köt a lelkünkre: „Emlékezzetek meg előljáróitokról, akik szólották néktek az Isten beszédét”, akkor nem vádolná kegyelet nélküliséggel a mai nemzedéket a temetőben annyi elhanyagolt papi, tanítói, kántori, felügyelői sír, s akkor a történelem ismerete nagyobb bátorságot adna nekünk a mai nehézségek elhordozásához.

d) Ezek az emberek nemcsak ismerik a történelmet, hanem okulnak is belőle. A történelemnek mindig megvan az a veszedelme, hogy a távlatban megszépül. Az ember azt hiszi, hogy a régi idők mind jó idők voltak. Az írástudók és a farizeusok nem estek ebbe a hibába. Ők le tudják mérni a múltat, meg tudják látni annak hibáit, bűnbánatot tudnak tartani érte, s intő leckéjét megtanulják. Isten elnémított prófétáinak sírjánál bizonyosságot mernek tenni arról, hogy „Ha mi atyáink korában éltünk volna, nem lettünk volna az ő bűntársaik a próféták vérében” (30.v.). Mennyire más lenne a jelenünk, ha mi így tudnánk tanulni a múltból!

e) Ezek az emberek a tansztaság és az egyház békéjének őrei. Szigorúan őrködnek afölött, hogy az egyházban minden ékesen és rendben legyen. A törvény megvetői, a hagyomány megrontói, a béke megzavarói iránt nem ismernek irgalmat. Még halálos ítélettől sem riadnak vissza velük szemben. Jézus korának ők az inkvizítorai.

Arról lehet beszélni, hogy szabad-e az egyházban erőszakot alkalmazni, de az kétségtelen, hogy erőszakuk mögött az egyik rugó az egyház féltése. És az is kétségtelen, hogy nem hullanék úgy szét az egyházunk, ha erősebb lenne benne az egyházfegyelem.

2. Hát mi baja van Jézusnak ezekkel az emberekkel?

Az, hogy meg nem tért kegyesek, újjászületés nélkül akarnak kegyesek lenni.

a) Ennek a következménye az, hogy kis erényekkel nagy mulasztásokat takarnak. Nem az a baj, hogy a kert veteményeiből is dézsmát, tizedet adnak, sem az, hogy az ivóvizüket megszűrik, az a baj, hogy ezekre úgy tekintenek, mint valami rendkívüli teljesítményekre, amik által különbek másoknál. Nagyon meg vannak elégedve vallásos életük kínos pedantériájával s ennek következtében önmagukkal is. Ezért nem veszik észre, hogy elhagyják azt, ami a törvényben a nehezebb, az ítéletet, az irgalmasságot és a hívséget, vagy ahogy Jézus metsző gúnnyal mondja: elnyelik a tevét (23-24.v.). Mulasztási bűneik leginkább a felebaráti szeretet vonalán jelentkeznek. Istent kifizetik aprópénzzel, a felebarátnak pedig azt gondolják, éppen ezért semmivel sem tartoznak. Isten iránti teljesítményük göggel tölti el őket, s észre sem veszik, hogy megbámult, szigorú istenfélelmük mögött rút önzés és szeretetlenség húzódik meg.

b) Hogy meg nem tért kegyesek, ezt mutatja kegyességük elkülsősíesedése. Nem az a baj, hogy a tisztasági szabályok betartására oly nagy gondot fordítanak, hanem az a baj, hogy ezzel megelégszenek. Két nagyon kemény képet használ leleplezésükre az Úr. Az egyik a lusta háziasszonyhoz hasonlítja őket, aki mindig csak annyit takarít a konyhában, amennyit a vendég láthat. Az edények kívülről tiszták, ragyognak, de belül nincsenek elmosogatva. Ha egyszer valamelyik vendégnek eszébe jutna, s belülről is megnézné valamelyik lábast, elszőnyülködve látná benne régi ételmaradékok légy lepte piszkát. A másik kép, amit használ, a meszelt sír képe. Amint nálunk a halottak napja táján rendbehozzák a sírokat, a zsidók húsvét közeledtekor hozták rendbe a temetőt. Ilyenkor nemcsak a házakat meszelték be frissen, hanem a sírköveket vagy a kripták ajtait is. Fehéren, tisztán várta a temető húsvét ünnepét, de az ünnepi fehér köntös alatt tovább rothadtak a holttestek, s tovább lakmározta rajtuk a férgek.

Így lett külsőség náluk minden. A külső tisztaság alatt ragadomány és mértéktelenség, képmutatás és törvénytelenesség tanyázott. Kívülről tiszták voltak, de bent a test szennyes kívánságai mértéktelenül, zabolátlanul uralkodtak rajtuk. Ennek kielégítésére nem riadtak vissza törvénytelen eszközöktől sem, attól sem, hogy ragadományként szerezzenek meg maguknak földi javakat. Így lett egész kegyességük képmutatás. Tisztaságuk nem a lélek belső tisztaságának volt a kivetítődése, hanem külső máz csupán.

c) Nem bírták elhordozni a megtérésre intő szót. Kifogásolták, hogy atyáik mit cselekedtek hajdan a prófétákkal, de ők ugyanazt cselekszik a mai prófétákkal. Törvénytpróknak, a hagyomány megromtóinak, az egyház békéje megbontóinak tekintik, üldözik őket s akit lehet, el is tesznek láb alól, hogy ne kellemetlenkedjenek. Virágokkal békítgetik a régi prófétákat, s tövissel szurkálják a maiakat. Pedig a próféták sohse virágokat kerestek, hanem mindig követőket. Mindegy, hogy ostorozó, kemény beszéddel fordul-e a próféta feléjük, mint Keresztelő János, vagy a tyúkanyó szelíd szeretetével gyűjtögeti őket, mint Jézus, a sorsuk ugyanaz. Felhördülnek, vérig meg vannak sértve, ha valaki azt meri mondani, hogy nekik is meg kell térni.

Ebben a gyülekezetben is bizonytal vannak kegyes emberek, öntudatos evangélikusok, jó egyháztagok, áldozatkész hívek, szorgalmas templombajárók. Ha te is egy vagy ezek közül, mit gondolsz, nem kellene neked is megtérni? Ha felfortyansz erre a felhívásra, akkor ez a bizonyossága annak, hogy te vagy az ember, akiről az igében Jézus olyan haraggal beszél. Megtérés nélkül kegyességed dacára is elkárhozol, vagy talán épp azért kárhozol el, mert kegyességed az akadálya annak, hogy most is meghalld Jézus hívó és gyűjtő szavát. Pár nap múlva itt a böjt. Jeruzsálem, Jeruzsálem, drága Sion! Akarsz-e megtérni? Ámen.